

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

Наталія Синкевич

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
ДИСЦИПЛІНИ «МУЗИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»**

**Дрогобич
2019**

УДК

П

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного
педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 4 від 21.03.2019 р.)

Рецензенти:

Бермес Ірина Лаврентіївна – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри методики музичного виховання і диригування Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Дацюк Степан Якович – заслужений працівник культури України, директор навчально-наукового інституту музичного мистецтва, професор кафедри методики музичного виховання і диригування Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Синкевич Наталія

Навчально-методичний комплекс дисципліни «Музичне краєзнавство» / Н. Синкевич. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2019. – 63 с.

Навчально-методичний комплекс дисципліни «Музичне краєзнавство» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (третього освітньо-наукового рівня вищої освіти) має на меті зорієнтувати аспіранта в освітньому процесі щодо змісту та підготовки цього курсу.

ЗМІСТ

1. Розширені плани лекційних занять.....	4
2. Плани семінарських занять.....	29
3. Запитання і завдання до поточного контролю.....	36
4. Теми підсумкового контролю.....	44
5. Робоча програма дисципліни.....	46

РОЗШИРЕНІ ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Музичне краєзнавство України як спеціальний навчальний курс. Суспільно-історичні передумови становлення музичної регіоніки в українській культурі.

1. Сутність музичної регіоніки. Музичне краєзнавство як складова музичної регіоніки.

2. Мета, зміст та завдання навчальної дисципліни «Музичне краєзнавство».

Література:

1. Кавунник О. Музичне середовище Ніжина в контексті національних культуротворчих процесів ХІХ – початку ХХ століть: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Кавунник. – Київ, 2011. – 16 с.
2. Литвиненко А. Історичні шляхи становлення регіоналістики в українській культурі й музикознавстві / А. Литвиненко // Студії мистецтвознавчі: Театр. Музика. Кіно. Чис. 3 (39) / [голов. ред. Г. Скрипник]; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2012. – С. 7-14.
3. Карась Г. Музичне краєзнавство Прикарпаття як спеціальний навчальний курс: до постановки проблеми [електронний ресурс]. – Режим доступу : journals.pu.if.ua/index.php/kk/article/download/910/954

Інформаційний блок

Регіоналістика є одним із пріоритетних напрямків наукових досліджень, що сьогодні формується як окрема галузь науки. Важливою складовою її є музична регіоналістика або музичне краєзнавство, мета якого – усебічне знання про музичну культуру регіону, області, міста тощо і виявлення специфіки його утворення, функціонування і розвитку.

Сучасна українська музична регіоналістика (музичне краєзнавство), сформувавшись у межах історичного музикознавства, – це комплексний напрям, що функціонує у міждисциплінарній площині історії музики, музичної культурології, етномистецтвознавства тощо. У наукових розвідках щодо питань регіоналістики вивчаються: музична культура регіонів, місцевостей, областей, міст, селищ України в їх цілісності, музичне життя етнічних меншин, що проживають на певних територіях, локальна специфіка традиційної музичної культури, різні галузі, аспекти музичного життя: композиторська творчість; хорове, вокальне, інструментальне виконавство; діяльність музичних товариств, театрів, навчальних закладів, окремих персоналій; академічна й естрадна музика; музична критика й публіцистика тощо.

Завдання курсу музичного краєзнавства полягають у оволодінні знаннями про наявність проявів специфічного, локального й національного в кожному досліджуваному регіоні; в усвідомленні етноконсолідуючих чинників музичного мистецтва та, з іншого боку, у вихованні толерантного ставлення до розвитку інонаціональних культур; в засвоєнні діяхронних і синхронних елементів формування й розвитку музичної культури регіонів; в осмисленні досягнень численних напрямків музично-мистецької діяльності (а саме, композиторської творчості, музичної педагогіки, музикознавства, розмаїття концертно-виконавських форм, музично-видавничої продукції тощо).

Тема 2. Загальний огляд музичного життя Східної Галичини до 1939 року.

1. Національно-культурний розвиток Східної Галичини у контексті історичних подій.
2. Музичні товариства та організації.
3. Хорові подорожі Галичиною.
4. Загальний огляд суттєвих мистецьких здобутків і подій музичного життя в поліетнічному середовищі.
5. Основні передумови розвитку професійної музичної освіти.

Література:

1. Бермес І. Еволюція хорового руху на Дрогобиччині в контексті розвитку культури Галичини (від «весни народів» до 1942 року) / І. Бермес. – Дрогобич : Коло, 2002 с.
2. Бермес І. Співоче товариство «Дрогобицький Боян»: тяглість традицій / І. Бермес // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: у 2-х т. / [за ред. проф. В. Г. Віткалова]. – Рівне : РДГУ, 2012. – Вип. 18. – Т. 1. – С. 2732.
3. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.
4. Бевська І. Музично-мистецька діяльність у соціокультурному просторі Тернопільського воєводства (з другої половини ХІХ ст. до 1939 року): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03. / І. Бевська. – Одеса, 2012. – 16 с.
5. Зелінський О. До історії державного гімну України: Навч. посіб. / О. Зелінський. – Львів : Сполом, 140 с.
6. Кияновська Л. Галицька музична культура ХІХ – ХХ ст. : навчальний посібник / Л. Кияновська. – Чернівці : Книги, 2007. – 424 с.
7. Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до музичної академії у Львові. У двох томах. Т. 1. – Львів : Сполом, 2003. – 228 с.
8. Мазепа Т. Галицьке музичне товариство у культурно-мистецькому процесі ХІХ – початку ХХ століття: автореферат дис. ...доктора мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Мазепа. – Київ, 2018. – 36 с.
9. Миронова О. Музичне життя в полікультурному середовищі м. Стрия та регіону Стрийщини (друга половина ХІХ століття – 1939 р.): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / О. Миронова. – Львів, 2007. – 16 с.
9. Романюк Л. Музичне життя Станіславова другої половини ХІХ – першої третини ХХ століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / Л. Романюк. – Львів, 2007. – 20 с.

10. Черепанин М. Музична культура Галичини (друга половина XIX – перша половина XX століття): [Монографія] / М. Черепанин. – Київ : Вид-во «Вежа», 1997. – 326 с.

11. Зуляк І. Товариство «Просвіта» у Західній Україні в міжвоєнний період: організаційні засади, господарське становище та культурно-просвітня діяльність [електронний ресурс]. – Режим доступу : www.lib.ua-ru.net/diss/cont/238281.html

12. Ферендович М. Українські співочі товариства Львова та їх керівники (1900-1939) [електронний ресурс]. – Режим доступу : www.irbis-nbuv.gov.ua/csp-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...

Інформаційний блок:

Національно-культурне відродження у XIX столітті мало суттєві відмінності, порівняно з епохою XVI – XVII століть й відзначалося формуванням новітньої нації, зростанням національної свідомості й зародженням національної ідеї. Романтична епоха, що ознаменувалася активізацією національно-суспільних рухів у XIX столітті, значно посприяла розвитку музичного мистецтва. Музичне життя тогочасної Галичини, що перебувала в імперському утворенні Габсбургів, проходило в основному під знаком аматорства. У зв'язку з відсутністю фахових навчальних закладів і недоступністю для українців студіювання за кордоном їхні музичні потреби задовільнялися самодіяльними кадрами й формами. Загальні тенденції, властиві європейському романтизму, поступово просочувалися на українські терени. Це, насамперед, підвищений інтерес до народної творчості, що проявлявся у збиранні, записах і виданнях фольклорних збірок-пісенників і у їхньому поширенні серед широких верств населення.

Відомості про організовані музичні осередки на галицьких теренах у першій половині XIX століття стосуються передусім діяльності австрійських музикантів. Так, у Львові було засновано 1826 року сином Моцарта, Францом Ксавером, «Музичне товариство св. Цецилії» (відділення Австрійського

музичного товариства), при якому діяли Хор св. Цецилії та Інститут співу. Це був добрий початок організації музично-культурного життя поліетнічного міста, й зокрема, хорового сегменту.

1832 року композитор, піаніст, педагог і музично-громадський французького походження Йоганес Рукгабер заснував «Галицьке товариство приятелів музики» (1838 року затверджене владою), що посприяло до заснування музичної школи. Склад його був багатонаціональний, серед перших членів фігурував о. Іван Лаврівський.

У другій половині XIX століття виникло ряд культурологічних товариств. Серед них товариство «Руська бесіда» (голова товариства Юліан Лаврівський), засноване 1861 року й театр при ньому 1864 року. Показово, що 1863 року існував проект для створення співочого товариства «Руської бесіди», проте цей проект (що передбачив, зокрема, керівництво хорами всієї Галичини й відкриття спеціальної співочої школи), не вдалося здійснити у повному обсязі. Хор, однак, існував певний час, супроводжуючи вистави, беручи участь у інших мистецьких заходах. Його учасниками були не лише виключно українці, а й представники інших національностей.

1868 року постало товариство «Просвіта» (до кінця 1914 року мало 77 регіональних відділень), що в особливий спосіб прислужилося культурному піднесенню українського народу заснуванням хорових колективів і оркестрів, улаштуванням різноманітних концертів. Просвітянські хори активно діяли в Галичині до 1939 року, були учасниками багатьох мистецьких проектів, що їх відзначала галицька громадськість. Одним із засновників «Просвіти» був А. Вахнянин.

Митець організував також і неукраїнське хорове товариство «Lwowski chór męski» (Львівський чоловічий хор), водночас сам співав у іншому польському хорі – «Лютня». Активно співпрацювали польські та українські хори Галицького Музичного Товариства, «Бояна», «Лютні», «Ехо» на різних мистецьких імпрезах. Існувала така «зворушлива традиція», як спів польських хорових товариств на похоронах визначних українських діячів культури й

мистецтва і навпаки – «Львівського Бояна» на таких же урочистостях польських.

У 1870 році у Львові виникло співоче товариство «Теорбан» («Торбан»). Засновуючи його А. Вахнянин зробив спробу надати аматорському хоровому рухові організованих форм. Це хорове об'єднання проіснувало недовго (близько року), проте стало ще одним щаблем у культурно-просвітницькому процесі Галичини. Було складено статут, де закладалися основні напрямки роботи товариства. Це була модель товариства із доволі чітким спрямуванням діяльності різних функцій хорового мистецтва, починаючи від музично-освітньої (план створення музичної школи).

Музично-хорові сили, що масово множилися на теренах Галичини, відчували потребу підтримки, опіки та згуртування довкола спільної мети. Цим постановило зайнятися товариство «Боян», засноване у Львові 1890 року. Центральною мистецькою одиницею товариства був хор, а основною формою його діяльності – влаштування хорових концертів. До завдань «Бояна» входили також організація музичної школи, нотного видавництва і бібліотеки, влаштування конкурсів на кращі композиції тощо. З часом філії товариства були відкриті в багатьох містах Галицького краю.

Період 2030-х років ХХ ст. відіграв винятково важливу роль у культурному процесі Галичини: він став поворотним пунктом від аматорства до професіоналізму в усіх сферах мистецького життя, в тому числі і в музиці. М. Колесса разом із С. Людкевичем і В. Барвінським, у числі молодих талановитих музик-професіоналів Б. Кудрика, Н. Нижанківського, З. Лиська, Р. Савицького, В. Витвицького, які здобули освіту в Європі, повели рішучу боротьбу з дилетантизмом, провінційністю, розуміючи, що період аматорства надто затягнувся. Перед ними постало завдання підняти загальний культурний рівень громадськості, кардинально змінити уявлення про працю музиканта. Для цього, серед іншого, у 1934 році було створено Союз Українських Професійних Музик (СУПРОМ) – поважну організацію фахівців зі всіх напрямків музичного життя регіону (одним із засновників нової організації був М. Колесса). На засіданні

Ради СУПРОМу було прийнято рішення організувати секції: педагогічну (керівник Т. Шухевич), виконавчу (Р. Савицький), композиторську (В. Барвінський), музикознавчу.

Союз українських професійних музик проіснував усього п'ять років – до вересня 1939-го. Його члени – професійні музиканти – намагалися очолити музичне життя краю: здійснювати контроль за рівнем мистецьких заходів, займатися видавничою діяльністю. Нова організація не тільки об'єднала музикантів, вона захищала інтереси своїх членів, підтримувала їх матеріально і морально.

У культурному відродженні краю вельми важливу роль відіграла молодь Галичини. Молоді українці у вільний від навчання час улаштовували хорові подорожі (мандрівки). Таким чином, молодь наочно пізнавала свій край, мала можливість зустрічатися з народом, вивчати його етнографічні риси, характер і світогляд, сіяти між людьми зерно правди і науки, заохочуючи його до освіти, заснування читалень, театральних і музичних гуртків та інших громадських інституцій. Артистичні подорожі були надзвичайно корисними, адже українська громадськість отримувала духовну поживу у формі музичних концертів; місцева інтелігенція мала можливість зустрітися разом, що сприяло зміцненню духовної єдності. З іншого боку, свою працю і досягнення на ниві музики репрезентували хористи й музиканти-виконавці, водночас поширюючи музичну культуру і самі набуваючи досвіду, бо організація концертів була свого роду школою для всіх учасників, зміцнювала дружні стосунки, виховувала патріотизм і культуру кожної особистості.

В системі освіти загальноосвітніх шкіл та спеціалізованих навчальних закладів Галичини музичне виховання було важливою і необхідною ланкою діяльності. В широких колах громадськості кінця XIX – першої третини XX ст. помітно підвищився рівень зацікавленості музичною освітою та усвідомлення її необхідності. Важливим внеском у розвиток музичної освіти й виховання в Галичині було створення мережі церковних шкіл співу.

Активне культурно-мистецьке життя панувало в гімназіях та учительських семінаріях. Поряд з іншими дисциплінами важливе місце займала музика, спів і гра на музичних інструментах. Виховання освіченої, різнобічно обдарованої і національно-свідомої особистості з багатим духовним світом і активною життєвою позицією було основною метою навчальних закладів такого типу.

На початку XX ст. потреба у професійних кадрах в Галичині постала вельми гостро. Тому із заснуванням Вищого Музичного Інституту розпочався послідовний процес професіоналізації музичного життя українців Галичини. Метою цього освітнього закладу було надання учням ґрунтовної, всебічної музичної освіти завдяки синтезу широкого спектра теоретичних і практичних дисциплін. Вищий музичний інститут та його філії у різних містах краю став осередком українського музичного мистецтва, що об'єднав навколо себе кращі сили української музичної інтелігенції.

Тема 3. Еволюція хорового руху Східної Галичини в контексті духовного розвитку регіону.

1. Музичне життя Дрогобиччини другої половини XIX ст.
2. Жанрово-виконавські сфери музично-концертного життя Стрия та Стрийщини.
3. Хоровий рух на Тернопільщині та його роль в національній самоідентифікації української громади.

Література:

1. Бермес І. Еволюція хорового руху на Дрогобиччині в контексті розвитку культури Галичини (від «весни народів» до 1942 року) / І. Бермес. – Дрогобич : Коло, 2002 с.
2. Бермес І. Співоче товариство «Дрогобицький Боян»: тяглість традицій / І. Бермес // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наукові

записки Рівненського державного гуманітарного університету: у 2-х т. / [за ред. проф. В. Г. Віткалова]. – Рівне : РДГУ, 2012. – Вип. 18. – Т. 1. – С. 2732.

3. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.

4. Бевська І. Музично-мистецька діяльність у соціокультурному просторі Тернопільського воєводства (з другої половини ХІХ ст. до 1939 року): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03. / І. Бевська. – Одеса, 2012. – 16 с.

5. Бойчук О. Хорове мистецтво Тернопільщини в контексті соціокультурних процесів ХХ століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Бойчук. – Київ, 2013. – 16 с.

6. Миронова О. Музичне життя в полікультурному середовищі м. Стрия та Стрийщини (друга половини ХІХ століття – 1939 р.): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / О. Миронова. – Львів, 2007. – 16 с.

Інформаційний блок:

У другій половині ХІХ ст. культурно-мистецькі процеси на Дрогобиччині розвивалися в атмосфері національного самоствердження українців. Особливу роль у музичному житті регіону посів хоровий спів як найбільш демократичний вид музикування. Численні хорові колективи, що виникали у містах і селах Дрогобиччини, активно впливали на розвиток української музичної культури. Проте найбільший внесок у творення хорової справи зробили, серед інших, хорові товариства «Дрогобицький Боян» і «Бориславський Боян», створені на зразок «Львівського Бояна». До виникнення співочих товариств у Дрогобичі функціонували аматорські хорові гуртки, створені у народній школі оо. Василян та гімназії. Це були навчальні заклади, де надавали особливого значення навчанню музики, а відтак створили підґрунтя до виникнення ряду музичних товариств. Успішна праця хорових гуртків і співочих товариств мала

велике значення для духовного піднесення народу, утвердження національної свідомості українців.

Наприкінці XIX ст. Стрийщина посіла провідне місце в Галичині за інтенсивністю культурно-просвітницької роботи завдяки видатним діячам – Є. Олесницькому, О. Бобикевичу, О. Нижанківському. Заходами новостворених товариств «Просвіта», «Міщанська бесіда» споруджено Народний дім, при якому функціонувало музично-хорове товариство «Стрийський Боян», розвивалось українське шкільництво. Народний дім став центром духовного життя краю, інспірував заснування філій «Просвіти» по селах, організацію читалень, бібліотек, хорів, театральних груп. Спорудження Народного дому в Стрию дало можливість пропагувати і розвивати українську музику у виконанні кращих музик-професіоналів. 1913 р. у Стрию відкрилась філія Українського Музичного інституту ім. М. Лисенка.

У 20 – 30-х рр. XX ст. на професійний щабель піднялась композиторська творчість і виконавство. У Народному домі Стрия відбувались концерти знаменитих музикантів-інструменталістів і співаків: М. Голинського, М. Менцинського, Г. Левицької, С. Крушельницької, В. Тисяка, М. Дуди, Р. Савицького та ін.

На межі XIX–XX ст. у Галичині побутували дві основні форми публічних концертів, це: ювілейні свята для вшанування видатних громадських діячів чи установ, відзначення знаменних дат і подій, а також концерти розважального характеру, які часто супроводжувались танцювальними вечірками. У розвитку концертного життя Галичини помітними були вечори, присвячені пам'яті Т. Шевченка. Такі імпрези дали потужний поштовх композиторській творчості, стимулюючи різні форми мистецького виконавства.

З відкриттям філій «Просвіти» і читалень при них, по селах організовувались хори. 1934 року започатковано конкурси хорових колективів, де щорічно брало участь понад сорока хорів Стрийщини. У 2030-ті рр. музичне мистецтво Стрийщини розвивалося у двох сферах – аматорській та професійній. До 1939 року у Стрию побутували різні форми концертного

життя, а саме: концерти, організовані товариством «Просвіта», в яких брали участь аматори й професійні музиканти місцевих церковних хорів; хорові концерти й конкурси хорових колективів; професійні інструменталісти й вокалісти; концерти за участю професорів та учнів філії Львівського музичного інституту ім. М. Лисенка у Стрию. Відбувались чисельні гастрольні концерти відомих українських та польських вокалістів; виступи акторів чи лекторів зі Стрия тощо. Вагоме значення у концертному житті Стрийщини відіграли виступи на провінційній сцені українських співаків світової слави С. Крушельницької, М. Менцинського, О. Мишуги.

Пріоритетною формою музично-мистецької діяльності українців Тернопільщини був хоровий спів. Враховуючи ментальні традиції українського народу, він виявився найбільш сутнісною духовною потребою нації. На початку XIX ст. хори існували, як правило, при церквах. Проте у другій половині століття, з виникненням ряду культурних товариств, хоровий рух у краї значно еволюціонував. Культурно-громадська інфраструктура Тернополя була представлена товариствами «Руська Бесіда», «Рідна школа», «Міщанське братство», «Тернопільський Боян» і філією ВМІ ім. М. Лисенка. Діяльність товариств була різноманітною: концертно-виконавська; організація музично-виховних закладів (музичні школи, диригентські курси); видання хорової літератури; звіт культурно-просвітницької роботи; спільні мистецькі імпрези, які гуртували українців, були престижними і відповідальними заходами.

Відкриття філії ВМІ ім. М. Лисенка знаменувало новий етап розвитку музичної культури Тернопільщини: перехід від аматорського виконання до професійного. У репертуарі хорових колективів домінували оригінальні твори українських композиторів: Д. Бортнянського, М. Березовського, М. Лисенка, М. Вербицького, Д. Січинського та ін. Важливим чинником популяризації хорового виконавства стало висвітлення його діяльності на шпальтах тогочасної періодики.

Від другої половини XIX ст. до 1939 року музичне життя Тернопільщини набуло інтенсивного розвитку. Культурно-музична, зокрема хорова, діяльність

відіграли суттєву роль у пробудженні та відродженні української нації. Це передусім залежало від зростання національної самосвідомості на історично-політичному ґрунті та культуротворчих процесів, що відбувались у Галичині.

Отже, можна констатувати, що музичне мистецтво на теренах Східної Галичини, зокрема хорове, до 1939 року досягло високої стадії розвитку. Це проявилось у постійному зростанні фахової майстерності виконавських колективів і композиторської творчості, у вихованні високих естетичних смаків широкої слухацької аудиторії.

Тема 4. Загальний огляд музичного життя Наддніпрянської України першої половини ХХ сторіччя.

1. Основні етапи розвитку музичного життя Наддніпрянщини.
2. Концертне й музично-театральне життя.
3. Музичні товариства і творчі колективи.
4. Хорові подорожі східними теренами України.
5. Основні передумови розвитку професійної музичної освіти.

Література:

1. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.
2. Бурдейна-Публіка Т. Становлення і розвиток професійних форм музичного життя Вінниччини як складової культури Подільського краю: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Бурдейна-Публіка. – Львів, 2009. – 20 с.
3. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики ХХ століття: навчальний посібник / О. Верещагіна, Л. Холодкова. – Тернопіль : Астон, 2010. – 280 с.
4. Долгіх М. Становлення музичного професіоналізму Єлисаветградщини (1900-1920-ті роки): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / М. Долгіх. – Київ, 2011. – 20 с.

5. Кавунник О. Музичне середовище Ніжина в контексті національних культуротворчих процесів XIX – початку XX століть: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Кавунник. – Київ, 2011. – 16 с.
6. Литвиненко А. Музична культура Полтавщини XIX – початку XX століття в аспектах регіонального джерелознавства: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / А. Литвиненко. – Київ, 2006. – 18 с.
7. Овчарук О. Розвиток музично-педагогічної думки в Україні на початку XX століття (1905-1925 рр.): автореферат дис. ...кандидата педагогічних наук: спец.: 1.00.02 / О. Овчарук. – Київ, 2001. – 22 с.
8. Ржевська М. На зламі часів. Музика Наддніпрянської України першої третини XX століття у соціокультурному контексті епохи: Монографія. – Київ : Автограф, 2005. – 352 с.
9. Щітова С. Взаємодія гетерогенності та адитивності в регіональній музичній культурі Дніпропетровщини: від витоків до сучасності: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / С. Щітова. – Одеса, 2006. – 18 с.
10. Кузик В. Комітет пам'яті М. Леонтовича та Музичне товариство ім. М. Леонтовича як феномен культури українського відродження 20-30-х років XX ст. / В. Кузик // Наукові записки НМАУ ім. П. Чайковського. – Вип. 27. – К. 2002. – С. 135-142.
11. Ревуцький Д. Микола Лисенко. Повернення першоджерел / Д. Ревуцький / Вст. Стаття, упор. текстів, іл., матеріалу, імен. покажч. В. Кузик. – К. : Музична Україна, 2003. – 320 с.
12. Ржевська М. Періодизація музично культурного процесу XX століття як проблема динаміки культури / М. Ржевська // Українське музикознавство: наук.-метод. збірник / Упор. І. А. Котляревського. – Вип. 29. – К. : НМФУ ім. П. Чайковського, 2000. – С. 94-102.

13. Юдіна В. Музика в житті Павла Тичини / В. Юдіна. – К. : Музична Україна, 1976. – 87 с.
14. Ян І. Розвиток музичної культури на Слобожанщині останньої третини ХІХпочатку ХХ ст. [електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...

Інформаційний блок:

Музичне життя Наддніпрянщини першої половини ХХ ст. було невід’ємною складовою загальноукраїнського історико-культурного процесу й віддзеркалювало його основні тенденції. Етапи розвитку національної музичної культури й освіти є наслідком соціально-історичних процесів, характерних для українського і тодішнього радянського суспільства.

Перший, «соціально активний» період (1900 – 1920 рр.) був наслідком піднесення національної самосвідомості, що проявилось у формуванні основ національної класичної музики. Провідними у ньому стали жанри вокально-хорової музики. З послабленням царського режиму, після революції 1905 р., у 1906 – 1907 роках на Лівобережній Україні, за прикладом Галичини, засновувались культурно-громадські організації – «Просвіти». Однією із важливих форм їхньої роботи було сприяння розвитку музичної і театральної культури.

У той час було створено мережу приватних музичних закладів, що успадкували кращі освітянські та музичні традиції, закладені представниками мистецької інтелігенції у ХІХ ст.

На початку століття досягла розквіту творчість М. Лисенка. Його мистецтво, сформоване на демократичних і народних засадах, визначило національну сутність української музики. Для консолідації українства й піднесення національного самоусвідомлення величезне значення мали організовані Лисенком хорові подорожі містами й містечками краю. Адже українцям за царату весь час прищеплювали почуття етнічної меншовартості, українська мова, культура, будь-які прояви національної самобутності

жорстоко переслідувалися (Валуєвський указ 1863 р. та Емський 1876 р.). З хоровими подорожами з'явилася можливість утвердити себе в амплу співочої нації з багатою і давньою пісенною спадщиною. Попри недостатнє матеріальне забезпечення, серед інших побутових питань, Лисенко подбав навіть про національні костюми для хористів. Подорожі, здійснені 1893, 1897, 1898, 1900, 1902 роками, відіграли також потужну культуротворчу роль, оскільки піднімали культурний рівень населення, формували мистецькі смаки.

Наступниками Лисенка в організації музично-хорового життя стали К. Стеценко, М. Леонтович, Я. Степовий. Зокрема, К. Стеценко 1920 року вирушив у двомісячну хорову подорож з другою мандрівною капелою Дніпросоюзу, продовжуючи традиції М. Лисенка. В організації подорожі Правобережною Україною допомагав М. Леонтович. У ній брав участь Павло Тичина.

Другий період кінця 1910 – 1920-х років характеризується становленням професійних і аматорських виконавських колективів. Серед них – симфонічний оркестр у Харкові (1919), симфонічний оркестр ім. Лисенка у Києві (1919), Державна українська мандрівна капела «Думка» під орудою Н. Городовенка. Відомі у Києві «РУХ» (Робітничий український хор, керівник Б. Левитський), «ДУХ» (Державний український хор, керівник Ф. Соболь) у Харкові, хор «Зоря» в Дніпропетровську тощо.

Вперше в Україні з'явилися камерні ансамблі, для яких українські композитори почали складати репертуар. У репертуарі Державного квартету ім. Ж. Вільйома (1920), Квартету ім. М. Леонтовича (1926), Квартету ім. П. Чайковського (1926), Українського державного тріо (1927) звучала класична музика й нові українські композиції.

У 20-30-ті роки активізувалося й театральне життя. Розвивався оперний жанр в музиці, продовживши традиції започатковані М. Лисенком. На початку 20-х років у Києві засновано Державний театр музичної драми. У Харкові, Одесі, Києві, Дніпропетровську почали працювати оперні театри. Наприкінці 20-х – початку 30-тих років з'явилися перші національні балети й оперети. У

становленні оперно-балетного мистецтва вагому роль відіграли показові мандрівні театральні трупи, призначенням яких було поширення серед широких верств населення кращих зразків оперно-балетного мистецтва.

Чималу роль у розвитку музичного мистецтва України відіграли різноманітні мистецькі й виконавські товариства. Головною метою усіх українських товариств та організацій була популяризація музичного мистецтва. Створене 1922 року товариство ім. М. Леонтовича сприяло розвитку українського хорового мистецтва, музичної освіти, виданню творчої спадщини митця, організації концертів тощо. 1928 року товариство реорганізувалось у Всеукраїнське товариство революційних музикантів (ВУТОРМ). Після ліквідації товариства постала Спілка українських радянських композиторів.

Становлення музично-педагогічної думки України відбувалось в контексті суспільно-політичних та культурно-історичних процесів початку ХХ століття. Цей процес органічно пов'язаний з національним відродженням українства. Продовжували свою діяльність та відкривались нові музичні навчальні заклади. 1918 року на базі Музично-драматичної школи М. Лисенка постав Музично-драматичний інститут ім. М. Лисенка. Київська консерваторія (1913) під керівництвом Р. Глієра започаткувала композиторський відділ, вихованцями якого стали Л. Ревуцький, Б. Лятошинський, П. Козицький, М. Вериківський. Харківську консерваторію, створену 1917 року, реорганізовано в Музично-драматичний інститут 1924 р., у 1934 році – в консерваторію і в 1963 році – у Харківський інститут мистецтв ім. І. Котляревського. Серед його вихованців – В. Барабашов, В. Борисов, Д. Клебанов, М. Коляда, Ю. Мейтус, В. Рибальченко, М. Тіц, А. Штогаренко.

Відкриту 1913 року Одеську консерваторію було реорганізовано в Музичний інститут (1923), відтак – Музично-драматичний інститут (1926), у 1934 р. – знову консерваторію.

Помітним явищем освітнього життя 20-х років були робітничі факультети, створені з метою залучення до музичних вузів та підготовки до професійного навчання робітничої молоді. Професор Київської консерваторії Б.

Яворський організував першу в Україні Народну консерваторію. На заняттях вихованці вивчали нотну грамоту, музичну літературу, сольний спів, гру на інструментах, опановували навички хорового співу. Хоровим класом керував відомий композитор і диригент Г. Верьовка. Згодом Народна консерваторія відкрилась у Харкові.

1928 р. у Києві відкрито Робітничу консерваторію, де навчались робітнича молодь, музично обдаровані студенти різних вищих навчальних закладів, військовослужбовці та ін. Структура Робітничої консерваторії відповідала середньому музичному навчальному закладу. Така форма музичного виховання проіснувала близько двадцяти років.

На початку 1930-х років визнання отримала українська вокальна школа, що виховала плеяду відомих оперних співаків: З. Гайдай, І. Паторжинський, Б. Гмиря, Л. Руденко, М. Гришко, М. Литвиненко-Вольгемут, М. Донець, О. Петрусенко.

Після кількох років ліберальної «українізації» започаткувався новий історичний період життя українців Наддніпрянщини в лабетах тоталітаризму більшовицько-імперського утворення, коли всі ділянки господарства, економіки, освіти, релігії, культури й мистецтва контролювалися й регулювалися Москвою. В культурно-мистецькій галузі влада виявила діаметрально протилежний до попередньої «українізації» курс, що базувався на засадах нівеляції будь-яких проявів окремішності, на викоріненні національної спадщини, забутті, забороненні й перекручуванні її досягнень, на знеособленні людини і нації як творчих одиниць.

Тема 5. Важливі події та суттєві мистецькі здобутки музичної культури Наддніпрянщини першої половини XX сторіччя.

1. Форми організації музично-мистецького життя на Поділлі.
2. Чинники музичного життя Ніжина.
3. Період «духовного оновлення» Дніпропетровщини.
4. Розвиток музично-театрального мистецтва на Слобожанщині.

Література:

1. Бурдейна-Публіка Т. Становлення і розвиток професійних форм музичного життя Вінниччини як складової культури Подільського краю: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Бурдейна-Публіка. – Львів, 2009. – 20 с.
2. Кавунник О. Музичне середовище Ніжина в контексті національних культуротворчих процесів XIX – початку XX століть: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Кавунник. – Київ, 2011. – 16 с.
3. Чернета Т. Бандурне мистецтво Дніпропетровщини: від аматорства до академізму: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Чернета. – Київ, 2012. – 16 с.
4. Щітова С. Взаємодія гетерогенності та адитивності в регіональній музичній культурі Дніпропетровщини: від витоків до сучасності: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / С. Щітова. – Одеса, 2006. – 18 с.
5. Ян І. Розвиток музичної культури на Слобожанщині останньої третини XIX – початку початку XX ст. [електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...

Інформаційний блок:

1920 – 1930-і роки вважаються найбільш активним періодом в історії музичної культури Вінниччини. Пожваблюється концертно-гастрольне життя, культурно-освітня й агітаційно-пропагандистська праця робітничих клубів. Виступи хорових колективів на теренах подільського краю активізували музично-просвітницьку діяльність місцевої інтелігенції, стараннями якої постало Подільське Українське Товариство «Просвіта». 1917 року «Просвітою» було створено дві гімназії, Союз українок, Спілку вчителів. Працівники освіти влаштовували театральні вистави, лекційні та концертні виступи. Регіональна

газета «Шлях» висвітлювала поряд із політичними новинами й музично-театральні події.

Вагомою для розвитку театральних традицій регіону була діяльність драматичного театру ім. І. Франка, як також обласного театру опери та балету, реорганізованого згодом в Український музично-драматичний театр.

Важливу роль у налаштуванні концертно-театрального життя регіону відіграла філія Музичного товариства ім. М. Леонтовича. Найбільшим її досягненням було створення хорової капели ім. М. Леонтовича.

Створення у 1930-х рр. Вінницької філармонії відіграло значну позитивну роль як єдиної концертної організації, що послідовно пропагувала класичне мистецтво серед населення Поділля.

Активному формуванню музичного середовища Ніжина початку ХХ ст. сприяли різножанрова музично-театральна, камерно-інструментальна, оркестрова творчість мешканців міста. При Народному домі створювались музичні колективи, театральні гуртки. У навчальних закладах великого значення надавалося вокально-хоровій освіті. У той час в місті функціонували такі потужні хорові колективи: хор Інституту народної освіти, хорова капела Народного будинку, гімназійні хори.

У 1920-х – 1930-х роках розвиток музичної культури Ніжина відбувався під тиском комуністичної ідеології, притаманній радянській тоталітарній системі. Розвивалося масове аматорське виконавство за участі робітничих верств населення, започатковано Дні музики, музичні олімпіади тощо. Проте жорсткій цензурі підлягали концертні програми, шевченківські свята, танцювальні вечори тощо.

Чимало зусиль для формування музичного середовища міста приклали видатні митці М. Заньковецька, яка допомагала своєю мистецькою працею в постановці музично-драматичних вистав, та Ф. Проценко – хормейстер, педагог, актор, співак. Він організовував культурно-мистецькі заходи для громадськості міста, згуртовував навколо себе молодь, популяризував українське хорове мистецтво.

Із початком ХХ століття розпочався період професіоналізації музичної культури Дніпропетровщини, відбулося пожвавлення концертно-мистецького життя регіону. На теренах краю функціонували понад 200 аматорських фольклорних колективів. Гастрольні виступи відомих російських співаків і композиторів сприяли розвитку музичної культури Дніпропетровщини. Функціонувало Товариство любителів музики, співу та драматичного мистецтва. Активізація концертно-театрального життя міста обумовила можливість відкриття професійних навчальних закладів, а також створення виконавських колективів. Наприклад, у 1930-х роках створено симфонічний оркестр філармонії та Дніпропетровський Робітничий театр опери і балету (ДРОТ).

Вагомий внесок у справу професіоналізації музичної освіти й культури регіону зробили польські музиканти, батько й син Ружицькі: відкрили клас гри на фортепіано, музичні класи з 5-річним курсом навчання, музичний магазин тощо. Їхня різнобічна діяльність підготувала підґрунтя до відкриття відділення Російського Музичного Товариства, що організувало в Катеринославі музичні класи: фортепіано, скрипки і віолончелі, теорії музики, сольфеджіо та гармонії, сольного співу. 1904 року музичні класи переформувались в музичне училище.

На початку ХХ ст. помітна діяльність Товариства Л. Бетховена, Музично-драматичного гуртка при Гірничому училищі, Товариства любителів музики, філармонічного товариства, регентських курсів при музичному училищі. У 20-х – 30-х рр. ХХ ст. сформувались умови для розвитку вокальної, інструментальної та композиторської шкіл.

Розвиток мистецьких тенденцій музично-театральної культури Слобожанщини пов'язаний з активізацією національно-визвольного руху. Потужний вплив на процес національного відродження мали громадські організації «Просвіти» та мистецька еліта регіону. Професіоналізації музично-театральної культури краю сприяли концертні виступи відомих музикантів, що відбувались за сприяння Харківського відділення Російського Музичного Товариства. На початку ХХ ст. на Слобожанщині засновано чимало художньо-

освітніх, просвітницьких організацій, театральних товариств. Вельми поважною організацією була «Спілка мистецтв», яка згуртувала понад 200 видатних діячів культури і мистецтва.

1910 р. у Харкові був створений театр «Колоссеум», силами якого ставились оперні вистави. Музичне училище Харкова, відкрите 1883 року, готувало для театру професійні кадри: співаків, диригентів, виконавців-інструменталістів. На сцені оперного театру відбувались бенефіси й концерти видатних оперних співаків того часу, також зросла плеяда українських талановитих співаків.

Вагому роль у популяризації національного театального мистецтва на Слобожанщині відіграв театральний колектив під керівництвом Г. Хоткевича.

Отже, завдяки різнобічній, самовідданій праці провідних музично-театральних діячів, які відіграли вагому роль у процесі професіоналізації музично-театральної культури Слобожанщини, постав міцний фундамент для її подальшого розвитку.

Тема 6. Розвиток хорового мистецтва східних теренів України першої половини ХХ сторіччя.

1. Хорові процеси на Сході України.
2. Професійні хорові колективи та їх вплив на розвиток Вінниччини.
3. Хорова творчість Дніпропетровщини.
4. Аспекти спеціалізації вокально-хорової культури Єлисаветградщини.
5. Хоровий рух на Полтавщині: гастрольно-концертне життя.

Література:

1. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.
2. Бурдейна-Публіка Т. Становлення і розвиток професійних форм музичного життя Вінниччини як складової культури Подільського краю:

автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Бурдейна-Публіка. – Львів, 2009. – 20 с.

3. Долгіх М. Становлення музичного професіоналізму Єлисаветградщини (1900-1920-ті роки): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / М. Долгіх. – Київ, 2011. – 20 с.

4. Литвиненко А. Музична культура Полтавщини ХІХ – початку ХХ століття в аспектах регіонального джерелознавства: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / А. Литвиненко. – Київ, 2006. – 18 с.

5. Чернета Т. Бандурне мистецтво Дніпропетровщини: від аматорства до академізму: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Чернета. – Київ, 2012. – 16 с.

6. Щітова С. Взаємодія гетерогенності та адитивності в регіональній музичній культурі Дніпропетровщини: від витоків до сучасності: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / С. Щітова. – Одеса, 2006. – 18 с.

Інформаційний блок:

Хорове мистецтво першої половини ХХ ст. на теренах Східної України розвивалося нерівномірно. Це передусім пов'язано з історико-політичною ситуацією. Активізація культурно-хорового руху відбулася у 1920-і роки, в період піднесення національної самосвідомості й самоствердження. Цьому почасти сприяла діяльність Музичного товариства ім. М. Леонтовича. Поряд з аматорськими хорами активно функціонували професійні хорові колективи, що пропагували високі здобутки національної композиторської творчості. Очевидно, що піднесенню хорового руху сприяла політика українізації. Вона заохочувала до поширення національно-громадських ідей і гасел, обрядових архетипів національною мовою, що запроваджувалося і відображалось на репертуарі хорів (перевага української музики, а саме хорових опрацювань

пісенного фольклору та оригінальних авторських творів вітчизняних композиторів). У хоровому виконавстві частково віддзеркалювалися провідні тенденції зарубіжного мистецтва першої третини XX віку, а саме схильність до новаторства, експерименту, прикмети нових стильових віянь у музичній мові. Функціонували унікальні хорові колективи «Хоранс», заснований з ініціативи Я. Вітошинського, «Жінхоранс», утворений В. Верховинцем. Взірцевий рівень виконання Капели О. Кошиця та «Думки» під орудою Н. Городовенка у закордонних гастролях підтвердили високе реноме українського хорового співу.

Проте, у 30 – 50-х рр. багатообіцяючий злет національного хорового мистецтва був безжально підтятий ревізією його функцій більшовицькими партійно-владними структурами, що обрали хор знаряддям фальшивих пропагандистських «досягнень», які мали демонструвати «переваги» соціалістичної культури над «загниваючим» Заходом.

Основною формою мистецького життя на Поділлі було хорове музикування. Вагому роль в організації хорового життя регіону відіграли К. Стеценко, Г. Давидовський, М. Леонтович (організатор Республіканської хорової капели 1919 року). На теренах краю функціонували потужні хорові колективи: Тульчинська хорова капела, Художня капела Давидовського, Вінницька капела ім. М. Леонтовича. Поруч із підвалинами хорового виконавства, що презентували специфіку музичних традицій краю, формувалися основи розвитку освіти і театрального мистецтва, які забезпечили в подальшому перехід від аматорства до професіоналізму.

Витоки хорової культури Дніпропетровщини сягають початку XIX століття і пов'язані з діяльністю церков. У Катеринославі функціонували Духовна семінарія, духовне училище, архієрейський хор. Хорові традиції у царині духовного співу продовжились в діяльності регентських курсів при музичному училищі, як також у творчості регіональних композиторів.

Значно пізніше почала розвиватись світська хорова культура. Це безпосередньо пов'язано з діяльністю Товариства любителів музики, співу та

драматичного мистецтва (1970-і рр.). Організовано два світські хорові колективи: чоловічий та жіночий. У творчості регіональних композиторів провідним залишався хоровий жанр, еволюціонуючи від жанру хорової пісні до масштабних хорових поем, хорового концерту тощо.

Основи вокально-хорового мистецтва Єлисаветградщини формувалися дещо пізніше від інструментального виконавства (фортепіанного і струнного). Відомі співаки М. Садовська-Барілотті, В. Козерацький та ін. виховувались на народно-пісенній традиції. У світських освітніх закладах (гімназіях, пансіонах, реальних училищах, народних училищах), а також церковнопарафіяльних школах, духовному училищі формувались вокально-хорові навички вихованців. Розвивалась хорова творчість і в контексті військової музики. Формуванню основ професійного вокально-хорового мистецтва сприяли відомі педагоги А. Купетін та С. Пузенкін та ін.

Хоровий рух на Полтавщині активізувався з початком ХХ століття. Хоча професійне зростання хорової справи розпочалося ще наприкінці ХІХ ст. До цього процесу активно долучилися полтавські митці: П. Щуровський, М. Християнович, відтак Г. Гладкий, Ф. Попадич (керівник хору ім. Т. Шевченка і Полтавського хорового товариства «Боян»), П. Сапсай та ін. Відомим був аматорський хор під орудою М. Костенка, який згодом очолив Ф. Семененко.

Оригінальність хорового виконавства Полтавщини проявлялась у створенні нового вокально-сценічного жанру, заснованого В. Верховинцем. Він полягав у синтезі таких жанрів як драма, хореографія і вокал. Поставлений на професійну основу і методологічно обґрунтований митцем, він знайшов своє продовження у мистецькій манері багатьох народно-мистецьких колективів України.

Гастрольно-концертне життя регіону представлено різними виконавськими силами (інструменталісти, вокалісти, хорові колективи, оперні трупи). З концертними виступами до Полтави приїздили виконавці вітчизняного і світового рівня. У сфері хорового виконавства помітною була хорова капела під керівництвом Д. Агреньова-Слов'янського. Колектив

вирізнявся з-поміж інших своїм фольклорним репертуаром і своєрідною виконавською манерою (естрадною ефектністю). Цей колектив здобув популярність у відвідувачів великих і малих концертних залів. Залюбки слухали полтавці виступи студентського хору Харківського університету під орудою В. Туровєрова. Хор завжди вирізнявся вдало підібраним музичним репертуаром і чудовим виконанням майстерно опрацьованого фольклорного матеріалу.

Загалом процеси професіоналізації музичного життя Полтавщини кінця XIX – початку XX століть значною мірою стимулювалися бурхливим розвитком гастрольно-концертного руху всього попереднього періоду і мали ряд позитивних ознак: зростав виконавський рівень гастролерів; до концертних програм частіше потрапляли твори сучасного мистецтва; у місцевій і центральній пресі відгуки рецензентів характеризувалися аналітичними оцінками мистецьких подій.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Музичне краєзнавство як наукова галузь і аспект змісту музичної культури українського музично-культурного простору та як навчальна дисципліна у вищому навчальному закладі.

Література

1. Дикало В. Музичне краєзнавство Рівненщини як навчальний курс: до постановки проблеми [електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...
2. Кавунник О. Музичне середовище Ніжина в контексті національних культуротворчих процесів XIX – початку XX століть: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Кавунник. – Київ, 2011. – 16 с.
3. Карась Г. Музичне краєзнавство Прикарпаття як спеціальний навчальний курс: до постановки проблеми [електронний ресурс]. – Режим доступу : journals.pu.if.ua/index.php/kk/article/download/910/954
4. Литвиненко А. Історичні шляхи становлення регіоналістики в українській культурі й музикознавстві / А. Литвиненко // Студії мистецтвознавчі: Театр. Музика. Кіно. Чис. 3 (39) / [голов. ред. Г. Скрипник]; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2012. – С. 714.

Тема 2. Загальний огляд музичного життя Східної Галичини до 1939 року.

1. Міжнаціональні контакти у творчому і музичному житті краю.
2. Культурно-мистецька діяльність «Просвіти» і «Бояну» та інонаціональних співочих товариств.
3. Співочі товариства у Львові та їх керівники.
4. Музична освіта у Станіславові.

Література

1. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.
2. Бевська І. Музично-мистецька діяльність у соціокультурному просторі Тернопільського воєводства (з другої половини ХІХ ст. до 1939 року): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / І. Бевська. – Одеса, 2012. – 16 с.
3. Дикало В. Музичне краєзнавство Рівненщини як навчальний курс: до постановки проблеми [електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...
4. Кияновська Л. Галицька музична культура ХІХ – ХХ ст. : навчальний посібник / Л. Кияновська. – Чернівці : Книги, 2007. – 424 с.
5. Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до музичної академії у Львові. Удвох томах. Т. 1. – Львів : Сполом, 2003. – 228 с.
6. Миронова О. Музичне життя в полікультурному середовищі м. Стрия та регіону Стрийщини (друга половина ХІХ століття – 1939 р.): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / О. Миронова. – Львів, 2007. – 16 с.
7. Романюк Л. Музичне життя Станіславова другої половини ХІХ – першої третини ХХ століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / Л. Романюк. – Львів, 2007. – 20 с.
8. Синкевич Н. Микола Колесса і Союз Українських Професійних Музик / Н. Синкевич // Миколі Колессі – у сторічний ювілей: Матеріали міжвузівської наукової конференції, присвяченої 100-річчю від дня народження видатного українського композитора і диригента М. Колесси. – Дрогобич : Коло, 2003. – 38-41.
9. Синкевич Н. Організація української хорової діяльності у Східній Галичині від витоків до 1939 року (соціокультурний вплив) / Н. Синкевич // Молодь і ринок: Щомісячний науково-педагогічний журнал.

– № 9 (104) вересень. – 2013. – Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка. – С. 86–90.

- 10.Толошняк Н Культурно-просвітницька та художньо-масова діяльність товариства «Просвіта» Галичини в публіцистичній спадщині Бориса Кудрика / Н. Толошняк // Вісник Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. – Мистецтвознавство. – Вип. 17–18. – Івано-Франківськ, 2009–2010. – С. 233-237.
- 11.Ферендович М. Українські співочі товариства Львова та їх керівники (1900-1939) [електронний ресурс]. – Режим доступу : www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...
- 12.Черепанин М. Музична культура Галичини (друга половина XIX – перша половина XX століття): [Монографія] / М. Черепанин. – Київ : Вид-во «Вежа», 1997. – 326 с.

Тема 3. Еволюція хорового руху Східної Галичини в контексті духовного розвитку регіону.

1. Хоровий спів на Дрогобиччині 18481942.
2. Концертна діяльність хорового товариства «Стрийський Боян».
3. Хорове мистецтво у музичному житті Тернопільщини.
4. Музично-хорове товариство «Стрийський Боян»: етапи становлення та розвитку.

Література

1. Бермес І. Еволюція хорового співу на Дрогобиччині в контексті розвитку культури Галичини (від «весни народів» до 1942 року) / І. Бермес. – Дрогобич : Коло, 2002. – 200 с.
2. Бевська І. Музично-мистецька діяльність у у соціокультурному просторі Тернопільського воєводства (з другої половини XIX ст. до 1939 року):

автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / І. Бевська. – Одеса, 2012. – 16 с.

3. Бойчук О. Хорове мистецтво Тернопільщини в контексті соціокультурних процесів ХХ століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Бойчук. – Київ, 2013. – 16 с.
4. Миронова О. Музичне життя в полікультурному середовищі м. Стрия та регіону Стрийщини (друга половина ХІХ століття – 1939 р.): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / О. Миронова. – Львів, 2007. – 16 с.
5. Романюк Л. Музичне життя Станіславова другої половини ХІХ – першої третини ХХ століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / Л. Романюк. – Львів, 2007. – 20 с.

Тема 4. Загальний огляд музичного життя Наддніпрянської України першої половини ХХ сторіччя.

1. Музичне середовище Києва: форми концертного життя.
2. Жанровий розвиток української музичної творчості Наддніпрянщини.
3. Організація музичної освіти на Поділлі.
4. Становлення гастрольно-концертного життя Полтавщини.
5. Внесок видатних митців Ніжина до розвитку музичного середовища міста.

Література

1. Академія музичної еліти України: Історія та сучасність: До 90-річчя Нац. Муз. акад. України ім. П. І. Чайковського / Авт.-упоряд.: А. П. Лашенко та ін. К. : Муз. Україна, 2004. – 560 с.
2. Бурдейна-Публіка Т. Становлення і розвиток професійних форм музичного життя Вінниччини як складової культури Подільського краю:

- автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Бурдейна-Публіка. – Львів, 2009. – 20 с.
3. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики ХХ століття: навчальний посібник / О. Верещагіна, Л. Холодкова. – Тернопіль : Астон, 2010. – 280 с.
 4. Кавунник О. Музичне середовище Ніжина в контексті національних культуро творчих процесів ХІХ – початку ХХ століть: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Кавунник. – Київ, 2011. – 16 с.
 5. Литвиненко А. Музична культура Полтавщини ХІХ – початку ХХ століття в аспектах регіонального джерелознавства: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / А. Литвиненко. – Київ, 2006. – 18 с.
 6. Ржевська М. На зламі часів. Музика Наддніпрянської України першої третини ХХ століття у соціокультурному контексті епохи: Монографія. – Київ : Автограф, 2005. – 352 с.
 7. Черкашина О. Театр опери та балету і державна консерваторія у Вінниці як феномени національної культури першої половини ХХ ст.: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / О. Черкашина. – Київ, 2012. – 16 с.

Тема 5. Важливі події та суттєві мистецькі здобутки музичної культури Наддніпрянщини першої половини ХХ сторіччя.

1. Феномен Києво-Могилянської академії як центру науки та культури України.
2. Культуроохоронна діяльність Київської духовної академії.
3. Становлення Вінницької філармонії у контексті культурних процесів краю.
Хорова капела ім. М. Леонтовича.
4. Академізація бандурного виконавства та освіти на Дніпропетровщині.

Література

1. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.
2. Бурдейна-Публіка Т. Становлення і розвиток професійних форм музичного життя Вінниччини як складової культури Подільського краю: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Бурдейна-Публіка. – Львів, 2009. – 20 с.
3. Руденко Л. Роль Києво-Могилянської та духовної академії у розвитку хорового мистецтва України (за матеріалами їх нотозбірні): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / Л. Руденко. – Київ, 2010. – 20 с.
4. Чернета Т. Бандурне мистецтво Дніпропетровщини: від аматорства до академізму: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Чернета. – Київ, 2012. – 16 с.

Тема 6. Розвиток хорового мистецтва східних теренів України першої половини ХХ сторіччя.

1. Хорова діяльність М. Лисенка як чинник розвитку київської співацької школи.
2. Хорові традиції Хмельниччини.
3. Хорова творчість Дніпропетровщини: від хорових пісень до хорового концерту і модерних устремлінь.
4. Особливості соціокультурної ситуації на час створення філармоній в Україні.

Література

1. Академія музичної еліти України: Історія та сучасність: До 90-річчя Нац. Муз. акад. України ім. П. І. Чайковського / Авт.-упоряд.: А. П. Лашенко та ін. К. : Муз. Україна, 2004. – 560 с.

2. Бурдейна-Публіка Т. Становлення і розвиток професійних форм музичного життя Вінниччини як складової культури Подільського краю: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Бурдейна-Публіка. – Львів, 2009. – 20 с.
3. Римар Р. Хорове мистецтво Хмельниччини в контексті історичного процесу (друга половини ХІХ – початок ХХІ ст.) [електронний ресурс]. – Режим доступу : referatu.net.ua/referats/7569/177297
4. Щітова С. Взаємодія гетерогенності та адитивності в регіональній музичній культурі Дніпропетровщини: від витоків до сучасності: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / С. Щітова. – Одеса, 2006. – 18 с.

ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Тема 1. Музичне краєзнавство України як спеціальний навчальний курс. Суспільно-історичні передумови становлення музичної регіоніки в українській культурі.

1. Окресліть сутність музичної регіоналістики та музичного краєзнавства як її складової.
2. Визначте зміст і сформулюйте мету навчальної дисципліни. Охарактеризуйте основні завдання навчального курсу з огляду на виклики сьогодення.

Література

1. Кавунник О. Музичне середовище Ніжина в контексті національних культуротворчих процесів XIX – початку XX століть: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Кавунник. – Київ, 2011. – 16 с.

2. Литвиненко А. Історичні шляхи становлення регіоналістики в українській культурі й музикознавстві / А. Литвиненко // Студії мистецтвознавчі: Театр. Музика. Кіно. Ч. 3 (39) / [голов. ред. Г. Скрипник]; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського – К., 2012. – С. 714.

3. Литвиненко А. І. Полтавщина: музична культура (XX – початок XX століття) : Навчальний посібник / А. І. Литвиненко. – К. : Автограф, 2011. – 184 с.

4. Карась Г. Музичне краєзнавство Прикарпаття як спеціальний навчальний курс: до постановки проблеми [електронний ресурс]. – Режим доступу : journals.pu.if.ua/index.php/kk/article/download/910/954

Тема 2. Загальний огляд музичного життя Східної Галичини до 1939 року.

1. Назвіть суттєві прикмети національно-культурного відродження Східної Галичини кінця XIX – початку XX ст.
2. Які основні музично-хорові товариства функціонували в Галичині кінця XIX до 1939 року?
3. Яку роль у культурному відродженні краю відіграли хорові мандрівки Галичиною?
4. Окресліть діяльність СУПРОМ'у та його роль в утвердженні професіоналізму української музичної культури Галичини.
5. Яка структура музичної освіти Галичини першої третини XX ст.?

Література

1. Бермес І. Еволюція хорового руху на Дрогобиччині в контексті розвитку культури Галичини (від «весни народів» до 1942 року) / І. Бермес. – Дрогобич : Коло, 2002 с.
2. Бермес І. Співоче товариство «Дрогобицький Боян»: тяглість традицій / І. Бермес // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: у 2-х т. / [за ред. проф. В. Г. Віткалова]. – Рівне : РДГУ, 2012. – Вип. 18. – Т. 1. – С. 2732.
3. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.
4. Бевська І. Музично-мистецька діяльність у соціокультурному просторі Тернопільського воєводства (з другої половини XIX ст. до 1939 року): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03. / І. Бевська. – Одеса, 2012. – 16 с.
5. Зелінський О. До історії державного гімну України: Навч. посіб. / О. Зелінський. – Львів : Сполом, 140 с.
6. Кияновська Л. Галицька музична культура XIX – XX ст. : навчальний посібник / Л. Кияновська. – Чернівці : Книги, 2007. – 424 с.

7. Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до музичної академії у Львові. У двох томах. Т. 1. – Львів : Сполом, 2003. – 228 с.
8. Мазепа Т. Галицьке музичне товариство у культурно-мистецькому процесі XIX – початку XX століття: автореферат дис. ...доктора мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Мазепа. – Київ, 2018. – 36 с.
9. Миронова О. Музичне життя в полікультурному середовищі м. Стрия та регіону Стрийщини (друга половина XIX століття – 1939 р.): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / О. Миронова. – Львів, 2007. – 16 с.
9. Романюк Л. Музичне життя Станіславова другої половини XIX – першої третини XX століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / Л. Романюк. – Львів, 2007. – 20 с.
10. Черепанин М. Музична культура Галичини (друга половина XIX – перша половина XX століття): [Монографія] / М. Черепанин. – Київ : Вид-во «Вежа», 1997. – 326 с.
11. Зуляк І. Товариство «Просвіта» у Західній Україні в міжвоєнний період: організаційні засади, господарське становище та культурно-просвітня діяльність [електронний ресурс]. – Режим доступу : www.lib.ua-ru.net/diss/cont/238281.html
12. Ферендович М. Українські співочі товариства Львова та їх керівники (1900-1939) [електронний ресурс]. – Режим доступу : www.irbis-nbuv.gov.ua/csp-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...

Тема 3. Еволюція хорового руху Східної Галичини в контексті духовного розвитку регіону.

1. Де формувались передумови розвитку музичного середовища Дрогобиччини другої половини XIX ст.?
2. Охарактеризуйте музично-концертне життя Стрия та Стрийщини, а також діяльність провідних хорових колективів, камерне вокальне та інструментальне виконавство.

3. Які соціокультурні функції виконувала давня хорова традиція Тернопільщини?

Література

1. Бермес І. Еволюція хорового руху на Дрогобиччині в контексті розвитку культури Галичини (від «весни народів» до 1942 року) / І. Бермес. – Дрогобич : Коло, 2002 с.

2. Бермес І. Співоче товариство «Дрогобицький Боян»: тяглість традицій / І. Бермес // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: у 2-х т. / [за ред. проф. В. Г. Віткалова]. – Рівне : РДГУ, 2012. – Вип. 18. – Т. 1. – С. 2732.

3. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.

4. Бевська І. Музично-мистецька діяльність у соціокультурному просторі Тернопільського воєводства (з другої половини XIX ст. до 1939 року): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03. / І. Бевська. – Одеса, 2012. – 16 с.

5. Бойчук О. Хорове мистецтво Тернопільщини в контексті соціокультурних процесів XX століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Бойчук. – Київ, 2013. – 16 с.

6. Миронова О. Музичне життя в полікультурному середовищі м. Стрия та Стрийщини (друга половини XIX століття – 1939 р.): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / О. Миронова. – Львів, 2007. – 16 с.

Тема 4. Загальний огляд музичного життя Наддніпрянської України першої половини XX сторіччя.

1. Охарактеризуйте коротко основні етапи розвитку музичного життя Наддніпрянської України.

2. Висвітліть спектр концертного й музично-театрального життя регіону.

3. Які функції виконували музичні товариства і творчі колективи окресленого періоду?
4. Хто з українських митців були організаторами хорових подорожей східними теренами України?
5. Назвіть основні ознаки професіоналізації галузі музичної освіти.

Література

1. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.
2. Бурдейна-Публіка Т. Становлення і розвиток професійних форм музичного життя Вінниччини як складової культури Подільського краю: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Бурдейна-Публіка. – Львів, 2009. – 20 с.
3. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики ХХ століття: навчальний посібник / О. Верещагіна, Л. Холодкова. – Тернопіль : Астон, 2010. – 280 с.
4. Долгіх М. Становлення музичного професіоналізму Єлисаветградщини (1900-ті роки): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / М. Долгіх. – Київ, 2011. – 20 с.
5. Кавунник О. Музичне середовище Ніжина в контексті національних культуротворчих процесів ХІХ – початку ХХ століть: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Кавунник. – Київ, 2011. – 16 с.
6. Литвиненко А. Музична культура Полтавщини ХІХ – початку ХХ століття в аспектах регіонального джерелознавства: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / А. Литвиненко. – Київ, 2006. – 18 с.
7. Овчарук О. Розвиток музично-педагогічної думки в Україні на початку ХХ століття (1905-1925 рр.): автореферат дис. ...кандидата педагогічних наук: спец.: 1.00.02 / О. Овчарук. – Київ, 2001. – 22 с.

8. Ржевська М. На зламі часів. Музика Наддніпрянської України першої третини XX століття у соціокультурному контексті епохи: Монографія. – Київ : Автограф, 2005. – 352 с.

9. Щітова С. Взаємодія гетерогенності та адитивності в регіональній музичній культурі Дніпропетровщини: від витоків до сучасності: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / С. Щітова. – Одеса, 2006. – 18 с.

10. Кузик В. Комітет пам'яті М. Леонтовича та Музичне товариство ім. М. Леонтовича як феномен культури українського відродження 20-30-х років XX ст. / В. Кузик // Наукові записки НМАУ ім. П. Чайковського. – Вип. 27. – К. 2002. – С. 135142.

11. Ревуцький Д. Микола Лисенко. Повернення першоджерел / Д. Ревуцький / Вст. Стаття, упор. текстів, іл., матеріалу, імен. покажч. В. Кузик. – К. : Музична Україна, 2003. – 320 с.

12. Ржевська М. Періодизація музично культурного процесу XX століття як проблема динаміки культури / М. Ржевська // Українське музикознавство: наук.-метод. збірник / Упор. І. А. Котляревського. – Вип. 29. – К. : НМФУ ім. П. Чайковського, 2000. – С. 94102.

13. Юдіна В. Музика в житті Павла Тичини / В. Юдіна. – К. : Музична Україна, 1976. – 87 с.

14. Ян І. Розвиток музичної культури на Слобожанщині останньої третини XIXпочатку XX ст. [електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...

Тема 5. Важливі події та суттєві мистецькі здобутки музичної культури Наддніпрянщини першої половини XX сторіччя.

1. Назвіть провідні форми організації музично-мистецького життя на Поділлі.
2. Хто з відомих українських митців відіграв вагому роль для формування музичного середовища Ніжина?

3. Коротко охарактеризуйте діяльність просвітницьких установ та музично-освітніх закладів в період «духовного оновлення» Дніпропетровщини.
4. Які просвітницькі й мистецькі організації сприяли професіоналізації музично-театральної культури Слобожанщини?

Література

1. Бурдейна-Публіка Т. Становлення і розвиток професійних форм музичного життя Вінниччини як складової культури Подільського краю: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Бурдейна-Публіка. – Львів, 2009. – 20 с.
2. Кавунник О. Музичне середовище Ніжина в контексті національних культуротворчих процесів ХІХ – початку ХХ століть: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Кавунник. – Київ, 2011. – 16 с.
3. Чернета Т. Бандурне мистецтво Дніпропетровщини: від аматорства до академізму: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Чернета. – Київ, 2012. – 16 с.
4. Щітова С. Взаємодія гетерогенності та адитивності в регіональній музичній культурі Дніпропетровщини: від витоків до сучасності: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / С. Щітова. – Одеса, 2006. – 18 с.
5. Ян І. Розвиток музичної культури на Слобожанщині останньої третини ХІХ – початку початку ХХ ст. [електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...

Тема 6. Розвиток хорового мистецтва східних теренів України першої половини ХХ сторіччя.

1. Чим відрізнялися хорові процеси на заході та сході України в першій половині ХХ ст.?
2. Назвіть найвідоміші професійні хорові колективи Вінниччини.
3. Скільки фольклорних колективів функціонувало на Дніпропетровщині?

4. В яких освітніх закладах формувались основи вокально-хорової культури Єлисаветградщини?
5. Охарактеризуйте розвиток хорового виконавства на Полтавщині.

Література

1. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.
2. Бурдейна-Публіка Т. Становлення і розвиток професійних форм музичного життя Вінниччини як складової культури Подільського краю: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Бурдейна-Публіка. – Львів, 2009. – 20 с.
3. Долгіх М. Становлення музичного професіоналізму Єлисаветградщини (1900-1920-ті роки): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / М. Долгіх. – Київ, 2011. – 20 с.
4. Литвиненко А. Музична культура Полтавщини ХІХ – початку ХХ століття в аспектах регіонального джерелознавства: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / А. Литвиненко. – Київ, 2006. – 18 с.
5. Литвиненко А. І. Полтавщина: музична культура (ХХ – початок ХХ століття) : Навчальний посібник / А. І. Литвиненко. – К. : Автограф, 2011. – 184 с.
6. Чернета Т. Бандурне мистецтво Дніпропетровщини: від аматорства до академізму: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Чернета. – Київ, 2012. – 16 с.
7. Щітова С. Взаємодія гетерогенності та адитивності в регіональній музичній культурі Дніпропетровщини: від витоків до сучасності: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / С. Щітова. – Одеса, 2006. – 18 с.

ТЕМИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Музичне краєзнавство України як спеціальний навчальний курс. Суспільно-історичні передумови становлення музичної регіоніки в українській культурі.
2. Мета, зміст та завдання навчальної дисципліни «Музичне краєзнавство». Сутність музичної регіоніки. Музичне краєзнавство як складова музичної регіоніки.
3. Загальний огляд музичного життя Східної Галичини до 1939 року. Національно-культурний розвиток Східної Галичини у контексті історичних подій.
4. Музичні товариства та організації.
5. Хорові подорожі Галичиною.
6. Загальний огляд суттєвих мистецьких здобутків і подій музичного життя в поліетнічному середовищі.
7. Основні передумови розвитку професійної музичної освіти.
8. Еволюція хорового руху Східної Галичини в контексті духовного розвитку регіону.
9. Музичне життя Дрогобиччини другої половини ХІХ ст.
10. Жанрово-виконавські сфери музично-концертного життя Стрия та Стрийщини.
11. Хоровий рух на Тернопільщині та його роль в національній самоідентифікації української громади.
12. Загальний огляд музичного життя Наддніпрянської України першої половини ХХ сторіччя. Основні етапи розвитку музичного життя регіону.
13. Концертне й музично-театральне життя Наддніпрянщини. Музичні товариства і творчі колективи.
14. Хорові подорожі східними теренами України.
15. Основні передумови розвитку професійної музичної освіти.
16. Форми організації музично-мистецького життя на Поділлі.

17. Чинники музичного життя Ніжина.
18. Період «духовного оновлення» Дніпропетровщини.
19. Розвиток музично-театрального мистецтва на Слобожанщині.
20. Розвиток хорового мистецтва східних теренів України першої половини ХХ сторіччя. Хорові процеси на сході України.
21. Професійні хорові колективи та їх вплив на розвиток Вінниччини.
22. Хорова творчість Дніпропетровщини.
23. Аспекти спеціалізації вокально-хорової культури Єлисаветградщини.
24. Хоровий рух на Полтавщині: гастрольно-концертне життя.

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ **В. Л. Шаран**

№18 від вересня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Музичне краєзнавство»

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

Статус дисципліни – варіативна

Інститут музичного мистецтва

Кафедра методики музичного виховання і диригування

Дані про вивчення дисципліни:

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
			Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	II	I	5/150	64	32	-	-	32	86	-	+	-

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки доктора філософії.

Розробник: _____ Н. Т. Синкевич, кандидат мистецтвознавства, доцент

Схвалено на засіданні кафедри методики музичного виховання і диригування

Протокол № 5 від 19 червня 2018 р.

Зав. кафедри _____ І.Л. Бермес

Схвалено на засіданні науково-методичної ради інституту музичного мистецтва ДДПУ ім. Івана Франка

Протокол № 6 від 27.06. 2018 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 8 від 18.09. 2018 р.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Регіоналістика – порівняно новий, проте один із пріоритетних напрямів наукових досліджень, який уможлиблює глибинно осягнути історію і сьогодення окремих територій України в різних ракурсах буття народу. В сучасному вітчизняному музикознавстві потужного наукового осмислення набуває музична регіоналістика або її складова – музичне краєзнавство, що полягає у вивченні певної географічної або територіально-адміністративної одиниці (регіону, краю, місцевості, області, міста, села тощо) для виявлення специфіки та закономірностей генези, формування, історичного розвитку та соціального функціонування її музичної культури.

Музичне краєзнавство керується історичним та джерелознавчим методологічними підходами, окремими надбаннями соціології та аксіологічно-антропологічним напрямком, що дозволяють зосередитися на національних і загальнолюдських вартостях і вимірах регіональної музичної культури.

Метою дисципліни є підготовка висококваліфікованих кадрів у галузі музичного мистецтва, здатних до осмислення історичних, соціально-політичних і культурологічних особливостей окремих регіонів України крізь призму «філософії етнокультури» (В. Личковах).

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є багатогранність процесів і форм культурно-мистецького життя різних регіонів України в контексті історичних і суспільно-політичних обставин кінця XIX – першої половини XX століть.

Предмет - музичне краєзнавство як окрема сфера культурології, що всебічно висвітлює музичний побут окремої місцевості в етнонаціональному та поліетнічному вимірах.

Завдання курсу музичного краєзнавства полягають у оволодінні знаннями про наявність проявів специфічного, локального й національного в кожному досліджуваному регіоні; в усвідомленні етноконсолідуючих чинників музичного мистецтва та, з іншого боку, у вихованні толерантного ставлення до

розвитку іонаціональних культур; в засвоєнні діяхронних і синхронних елементів формування й розвитку музичної культури регіонів; в осмисленні досягнень численних напрямків музично-мистецької діяльності (а саме, композиторської творчості, музичної педагогіки, музикознавства, розмаїття концертно-виконавських форм, музично-видавничої продукції тощо).

Заплановані результати навчання: здатність до культурологічного осмислення суті «територіального» музичного мистецтва як специфічного регіонального феномена, що поєднує місцеві традиції із загальнонаціональними властивостями, а також із загальнолюдськими ідеалами; здатність здобувати нові знання, вміння, формувати бачення перспектив нових напрямків досліджень музичного краєзнавства, зокрема, через заглиблення в документально-архівні матеріали задля пізнання реальних явищ, фактів і проблем українського музичного життя, особливо маловідомих, ігнорованих, а навіть фальсифікованих.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки фахівців.

Введення курсу «музичного краєзнавства» як міждисциплінарного комплексу знань із різних наук (історії, географії, соціології, етнології, антропології, мистецтвознавства, музикознавства та ін.) на культурно-мистецьких факультетах вищих навчальних закладів спрямоване на втілення ідей і принципів гуманітаризації освіти, на оновлення змісту й збагачення її структури. Насамперед, це стосується вивчення мистецьких і художньо-творчих процесів не лише в окремо взятому ракурсі, а в їхній сукупності, в безпосередньому зв'язку з внутрішньою, найбільш природною основою людського буття як свідомої й підсвідомої етнічної причетності, а також із ландшафтно-географічним середовищем. Відомо, що природне середовище є потужним джерелом культурогенезу, що обумовлює, серед іншого, розвиток різних форм мистецької діяльності.

В умовах глобалізаційних процесів, інших викликів і ризиків сучасного світу значно актуалізується проблема етнічно-регіональної специфіки культур окремих народів, народностей, національних спільнот. Відтак, етнокультурний

підхід переконливо вказує на важливість і цінність локальних здобутків, що допомагають відтворити цілісну панораму національного музичного мистецтва.

Зміст дисципліни визначає протилежність парадигм універсалізму та етнонаціональної ідентифікації (завдяки останній актуалізується теоретичний і практичний інтерес до етнічної, регіональної, локальної специфіки музичної культури); розкриває поняття «музично-культурний ландшафт» краю, що складається з неповторної єдності історичних, етнографічних, географічних, соціально-політичних, етнопсихологічних і ментальних вимірів життя мешканців різних поколінь; фіксує національно-регіональний образ музичного світу, який постає як своєрідний геокультурний хронотоп, у якому відображено особливості природної, суспільної та духовної екзистенції людської спільноти на окремій території; провадить до орієнтації у проблемах сучасного стану регіонального музичного мистецтва та власної аргументованої позиції щодо аксіології музичного краєзнавства.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин			
	Денна форма навчання			
	Лекції	Лабор. заняття	Семінар.	СРС
<i>Тема 1.</i> Музичне краєзнавство України як спеціальний навчальний курс. Суспільно-історичні передумови становлення музичної регіоніки в українській культурі.	2	-	2	10
<i>Тема 2.</i> Загальний огляд музичного життя Східної Галичини до 1939 року.	8	-	8	18
<i>Тема 3.</i> Еволюція хорового руху Східної Галичини в контексті духовного розвитку регіону.	6	-	6	16

Тема 4. Загальний огляд музичного життя Наддніпрянської України першої половини XX сторіччя.	8	-	8	16
Тема 5. Важливі події та суттєві мистецькі здобутки музичної культури Наддніпрянщини першої половини XX сторіччя.	4	-	4	12
Тема 6. Розвиток хорового мистецтва східних теренів України першої половини XX сторіччя.	4	-	4	14
Разом	32	-	32	86

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст лекційного курсу

№ з/п	Тематичний план лекцій, їх анотації (питання, які розглядаються) та посилання на літературні джерела ¹	Кількість год.
1.	Тема 1. Музичне краєзнавство України як спеціальний навчальний курс. Суспільно-історичні передумови становлення музичної регіоніки в українській культурі.	2
	1.1. Мета, зміст та завдання навчальної дисципліни «Музичне краєзнавство». 1.2. Сутність музичної регіоніки. Музичне краєзнавство як складова музичної регіоніки [22]; [59]; [15].	
2.	Тема 2. Загальний огляд музичного життя Східної Галичини до 1939 року.	8
	2.1. Національно-культурний розвиток Східної Галичини у контексті історичних подій [35, 15–28]; [16, 28–32]. 2.2. Музичні товариства та організації [16, 118-141]; [25, 39–85]; [35, 63–84]; [2, 44–75]; [63]; [30]; [5]; [14]. 2.3. Хорові подорожі Галичиною [35, 136–143]. 2.4. Загальний огляд суттєвих мистецьких здобутків і подій музичного життя в поліетнічному середовищі [35, 126–135];	

¹ Перше цифрове позначення стосується порядкового номера за списком рекомендованої літератури; наступне (опісля коми) – відліку певних сторінок у монографії, підручнику тощо (у випадку посилання на статтю зі збірника сторінковий обсяг не вказується). Кожне нумероване посилання на джерело інформації відмежовується крапкою з комою.

	[16, 38–47]; [56]; [5]; [26]. 2. 5. Основні передумови розвитку професійної музичної освіти [16]; [35]; [30]; [25, 95-135].	
3	Тема 3. Еволюція хорового руху Східної Галичини в контексті духовного розвитку регіону.	6
	3.1. Музичне життя Дрогобиччини другої половини XIX ст. [2, 104–148]; [3, 2732]. 3.2. Жанрово-виконавські сфери музично-концертного життя Стрия та Стрийщини [26]. 3.3. Хоровий рух на Тернопільщині та його роль в національній самоідентифікації української громади [6]; [5].	
4.	Тема 4. Загальний огляд музичного життя Наддніпрянської України першої половини XX сторіччя.	8
	4.1. Основні етапи розвитку музичного життя Наддніпрянщини [41, 7–19]; [29]; [48, 94-102]. 4.2. Концертне й музично-театральне життя Наддніпрянщини [46, 347-354]. 4.3. Музичні товариства і творчі колективи [29, 223–14]; [41, 10–14]; [7]; [23]; [9]; [38]; [4, 248-289]. 4.4. Хорові подорожі східними теренами України [44]; [54]. 4.5. Основні передумови розвитку професійної музичної освіти [23]; [9]; [64]; [28]; [15].	
5.	Тема 5. Важливі події та суттєві мистецькі здобутки музичної культури Наддніпрянщини першої половини XX сторіччя.	4
	5.1. Форми організації музично-мистецького життя на Поділлі [7]. 5.2. Чинники музичного життя Ніжина [15]. 5.3. Період «духовного оновлення» Дніпропетровщини [38]; [37]. 5.4. Розвиток музично-театрального мистецтва на Слобожанщині [64].	
6.	Тема 6. Розвиток хорового мистецтва східних теренів України першої половини XX сторіччя.	4
	6.1. Хорові процеси на сході України [4, 248–289]; [38]; [7]; [9]. 6.2. Професійні хорові колективи та їх вплив на розвиток Вінниччини [7].	

	6. 3. Хорова творчість Дніпропетровщини [38]. 6.4. Аспекти спеціалізації вокально-хорової культури Єлисаветградщини [9]. 6.5. Хоровий рух на Полтавщині: гастрольно-концертне життя [23].	
Разом		32

Перелік семінарських занять

№ з/п	Тема семінарського заняття, його план та рекомендована література ²	Кількість год.
1.	Тема 1. Музичне краєзнавство як наукова галузь і аспект змісту музичної культури українського музично-культурного простору та як навчальна дисципліна у вищому навчальному закладі [22]; [56]; [15].	2
2.	Тема 2. Загальний огляд музичного життя Східної Галичини до 1939 року.	8
	2.1. Міжнародні контакти у творчості і музичному житті краю [16, 93–100]; [25, 62-94]; [32.]; [30]; [5]; [26]. 2.2. Культурно-мистецька діяльність «Просвіти» і «Бояну» та інонаціональних співочих товариств [25, 71–73]; [35, 63–84]; [4, 185–210]; [60]; [30]; [5]; [6]; [34]; [49]. 2.3. Співочі товариства у Львові та їх керівники [16, 118-141]; [63]; [25, 62–85].] 2. 4. Музична освіта у Станіславові [30].	
3.	Тема 3. Еволюція хорового руху Східної Галичини в контексті духовного розвитку регіону.	6
	3.1. Хоровий спів на Дрогобиччині 1848–1942 [2, 97–142]. 3.2. Концертна діяльність хорового товариства «Стрийський Боян» [26]. 3.3. Хорове мистецтво у музичному житті Тернопільщини [6]; [5]. 3.4. Музично-хорове товариство «Станіславівський Боян»: етапи становлення та розвитку [30].	

² Перше цифрове позначення стосується порядкового номера за списком рекомендованої літератури; наступне (опісля коми) – відліку певних сторінок у монографії, підручнику тощо (у випадку посилання на статтю зі збірника сторінковий обсяг не вказується). Кожне нумероване посилання на джерело інформації відмежовується крапкою з комою.

4.	Тема 4. Загальний огляд музичного життя Наддніпрянської України першої половини ХХ сторіччя.	8
	4.1. Музичне середовище Києва: форми концертного життя [7]; [29]; [39]. 4.2. Жанровий розвиток української музичної творчості Наддніпрянщини [41, 7–19]; [29]; [36]. 4.3. Організація музичної освіти на Поділлі [7]. 4.4. Становлення гастрольно-концертного життя Полтавщини [23]. 4.4. Внесок видатних митців Ніжина до розвитку музичного середовища міста [15].	
5.	Тема 5. Важливі події та суттєві мистецькі здобутки музичної культури Наддніпрянщини першої половини ХХ сторіччя.	4
	5.1. Феномен Києво-Могилянської академії як центру науки та культури України [4, 116-143]; [31]. 5.2. Культуроохоронна діяльність Київської духовної академії [31]. 5.3. Становлення Вінницької філармонії у контексті культурних процесів краю. Хорова капела ім. М. Леонтовича [7]. 5.4. Академізація бандурного виконавства та освіти на Дніпропетровщині [37].	
6.	Тема 6. Розвиток хорового мистецтва східних теренів України першої половини ХХ сторіччя.	4
	6.1. Хорова діяльність М. Лисенка як чинник розвитку київської співацької школи [39]. 6.2. Хорові традиції Хмельниччини [62]. 6.3. Хорова творчість Дніпропетровщини: від хорових пісень до хорового концерту і модерних устремлінь [38]. 6.4. Особливості соціокультурної ситуації на час створення філармоній в Україні [7].	

	Разом	32

Зміст самостійної роботи

Номер тижня	Зміст самостійної (індивідуальної) роботи для студентів денної форми навчання	Кількість год.
1.	1.1. Перші спроби дослідження музичної культури України в регіональному аспекті [22]; [15]; [59]; [56].	10
2.	2.1. Роль представників української інтелігенції в організації національного музичного життя в Галичині [16, 28-32]; [5]; [30]; [35]; [27]. 2.2. Зародження музичної освіти в Галичині та її основні осередки [16, 141-211]; [30]; [5]; [35]. 2.3. Різновекторна діяльність СУПРОМу [57]; [10]; [49]. 2.4. Польські хорові товариства в Галичині [16, 118-141]; [5]; [25, 71–73]; [30].	18
3.	3.1. Співпраця «Дрогобицького Бояна» з іншими хоровими колективами регіону [2, 104–148]. 3.2. Діяльність «Бориславського Бояна» [2, 104–148]. 3.3. Основні жанрово-виконавські напрями музично-концертного життя Стрийщини [26]. 3.4. Музично-культурна діяльність «Тернопільського Бояна». Діяльність хорів при навчальних закладах Тернопільщини [6]; [5]. 3.5. Особливості фахової музичної підготовки у філії Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка в Станіславові [30].	16
4.	4.1. Музичне життя Вінниччини у світлі діяльності Вінницької обласної філармонії [7]. 4.2. Фестивалі та їх роль у музичному житті Вінниччини	16

	[7]; [4, 319-363]. 4.3. Концертно-фестивальна практика дніпропетровських бандуристів [37]. 4.3. Тенденції формування фахових засад у царині музичної освіти Єлисаветградщини [9]. 4.3. Музично-просвітницька діяльність Полтавського відділення ІРМТ і його роль у професіоналізації культури регіону [23].	
5.	5.1. Роль видатних музикантів – вихованців Київської академії [31]. 5.2. Самодіяльні капели бандуристів Дніпропетровщини [37]. 5.3. Колекція народних музичних інструментів Дніпропетровського історичного музею ім. Д. Яворницького [37]. 5.4. Вінницький театр опери та балету як феномен розвитку музично-театральної культури в провінції [36].	12
6.	6.1. Аспекти спеціалізації вокально-хорової культури Єлисаветградщини [9]. 6.2. Розквіт концертного життя Катеринослава. Товариство любителів музики, співу та драматичного мистецтва [38]. 6.3. Музичне просвітництво як особлива форма організації культурного життя Вінниччини [7]. 6.4. Хорові традиції Хмельниччини [62].	14
Разом		86

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни «Музичне краєзнавство» використовуються методи та підходи до трактування співвідношення матеріального і духовного, теорії і практики. А саме: ретроспективний і хронологічний методи, метод дискусії, порівняння та аналогій, дедуктивний метод (від загального до одиничного), метод філософського аналізу музичної культури.

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань студентів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен студент:

- участь у семінарському занятті (доповідь на одне із питань плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії та резюме за темою заняття);
- співбесіда з лектором (фронтальна перевірка компетентності студента);
- залік.

Зокрема, пропущені семінарські заняття (навчання за індивідуальним планом, відсутність з причини хвороби тощо) студент зобов'язаний відпрацювати у письмовій формі (тезовий виклад відповідей за планом заняття та резюме за темою заняття), здобуваючи тим самим можливість отримати певну кількість балів.

Критерієм аналізу якості виконання завдань та його усне викладення є максимально влучна добірка наукової інформації з переведення у форму суджень чи тверджень.

Оцінювання знань методом співбесіди з лектором визначає технологія ідентифікації компетентності студента: обізнаності щодо змісту навчальної

дисципліни; здатності розуміти принципи вирішення виокремлених філософських проблем.

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума балів з усіх видів перевірки якості навчальної роботи.

Розподіл балів між видами навчальної роботи:

Оцінювання навчальних досягнень студента за видами навчальної роботи							
Семінарські заняття						Співбесіда	Сума (залік)
T.1	T.2	T.3	T.4	T. 5	T.6	60	100
6	7	7	7	6	7		
40							

Сумарна кількість балів виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Залік за талоном №2 і перед комісією проводиться у письмовій формі (контрольна форма запитань) з оцінюванням за стобальною шкалою.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна :

5. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів: Актуалізація звичаєвої традиції: Навч. посібн. / О. Бенч-Шокало. – К. : Ред. журн. «Український світ», 2002. – 440 с.
6. Бермес І. Еволюція хорового руху на Дрогобиччині в контексті розвитку культури Галичини (від «весни народів» до 1942 року) / І. Бермес. – Дрогобич : Коло, 2002 с.
7. Бермес І. Співоче товариство «Дрогобицький Боян»: тяглість традицій / І. Бермес // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: у 2-х т. / [за ред. проф. В. Г. Віткалова]. – Рівне : РДГУ, 2012. – Вип. 18. – Т. 1. – С. 27-32.
8. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище / І. Бермес. – Дрогобич : Посвіт, 2013. – 432 с.
9. Бевська І. Музично-мистецька діяльність у соціокультурному просторі Тернопільського воєводства (з другої половини ХІХ ст. до 1939 року): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / І. Бевська. – Одеса, 2012. – 16 с.
10. Бойчук О. Хорове мистецтво Тернопільщини в контексті соціокультурних процесів ХХ століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Бойчук. – Київ, 2013. – 16 с.
11. Бурдейна-Публіка Т. Становлення і розвиток професійних форм музичного життя Вінниччини як складової культури Подільського краю: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Бурдейна-Публіка. – Львів, 2009. – 20 с.
12. Грицан А. Театральна культура Галичини в контексті європейського модерну (кінець ХІХ–перша чверть ХХ ст.) / А. Грицан // Вісник Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. –

- Мистецтвознавство. – Вип. 17–18. – Івано-Франківськ, 2009–2010. – С. 205–211.
13. Долгіх М. Становлення музичного професіоналізму Єлисаветградщини (1900–1920-ті роки): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / М. Долгіх. – Київ, 2011. – 20 с.
14. Дувірак Д. СУПром в контексті епохи / Д. Дувірак // Союз українських професійних музик у Львові. Матеріали і документи. – Львів : Сполом, 1997. – С. 8.
15. Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини ХІХ ст. / М. Загайкевич. – К. : Видавництво АН УРСР, 1960. – 189 с.
16. Зваричук Ж. Богослужбове хорове виконавство Галичини ХІХ століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / Ж. Зваричук. – К., 2009. – 20 с.
17. Зваричук Ж. Роль і значення Перемишльського хорового осередку в розвитку духовної культури Галичини ХІХ століття / Ж. Зваричук // Вісник Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. – Мистецтвознавство. – Вип. 15–16. – Івано-Франківськ, 2009. – С. 72–78.
18. Зелінський О. До історії державного гімну України: Навч. посіб. / О. Зелінський. – Львів : Сполом, 140 с.
19. Кавунник О. Музичне середовище Ніжина в контексті національних культуро творчих процесів ХІХ – початку ХХ століть: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / О. Кавунник. – Київ, 2011. – 16 с.
20. Кияновська Л. Галицька музична культура ХІХ – ХХ ст. : навчальний посібник / Л. Кияновська. – Чернівці : Книги, 2007. – 424 с.
21. Кияновська Л. Українська музична культура: Навч. посіб. / Л. Кияновська. – Львів : «Тріада плюс», 2009. – 356 с.
22. Кобрин Н. Музична культура в національному русі галицьких українців (1891–1939): автореферат дис. ...кандидата історичних наук: спец.: 07.00.01 / Н. Кобрин. – Львів, 2010. – 21 с.

- 23.Лашенко А. З історії київської хорової школи / А. Лашенко.-К. : Музична Україна, 2007.-197 с.
- 24.Левко В. Організація концертів як один з видів діяльності Всеукраїнського товариства ім.. М. Леонтовича / В. Левко // Мистецтвознавчі записки НАКККиМ. - 2010. - Вип. 18.-С. 97-104.
- 25.Леонтьєва О. Хорове виконавство Дніпропетровщини першої половини ХХ століття: співвідношення універсального і локального у культурному бутті регіону / О. Леонтьєва // Вісник ДАКККиМ.-К. : Міленіум, 2010.-Вип. 4.-С. 122-126.
- 26.Литвиненко А. Історичні шляхи становлення регіоналістики в українській культурі й музикознавстві / А. Литвиненко // Студії мистецтвознавчі: Театр. Музика. Кіно. Чис. 3 (39) / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2012. – С. 7-14.
- 27.Литвиненко А. Музична культура Полтавщини ХІХ – початку ХХ століття в аспектах регіонального джерелознавства: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / А. Литвиненко. – Київ, 2006. – 18 с.
- 28.Личкова В. А. Філософія етнокультури. Теоретико-методологічні та естетичні аспекти історії української культури. – ПАРАПАН, 2011. – 196 с.
- 29.Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до музичної академії у Львові. Удвох томах. Т. 1. – Львів : Сполом, 2003. – 228 с.
- 30.Миронова О. Музичне життя в полікультурному середовищі м. Стрия та регіону Стрийщини (друга половина ХІХ століття – 1939 р.): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / О. Миронова. – Львів, 2007. – 16 с.
- 31.Мороз Л. Диригентсько-хорове мистецтво Галичини другої половини ХІХ – першої третини ХХ століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / Л. Мороз. – Київ, 2003. – 13 с.

- 32.Овчарук О. Розвиток музично-педагогічної думки в Україні на початку ХХ століття (1905–1925 рр.): автореферат дис. ...кандидата педагогічних наук: спец.: 1.00.02 / О. Овчарук. – Київ, 2001. – 22 с.
- 33.Ржевська М. На зламі часів. Музика Наддніпрянської України першої третини ХХ століття у соціокультурному контексті епохи: Монографія. – Київ : Автограф, 2005. – 352 с.
- 34.Романюк Л. Музичне життя Станіславова другої половини ХІХ – першої третини ХХ століття: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / Л. Романюк. – Львів, 2007. – 20 с.
- 35.Руденко Л. Роль Києво-Могилянської та духовної академій у розвитку хорового мистецтва України (за матеріалами їх нотозбірні): автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / Л. Руденко. – Київ, 2010. – 20 с.
- 36.Синкевич Н. Організація української хорової діяльності у Східній Галичині від витоків до 1939 року (соціокультурний вплив) / Н. Синкевич // Молодь і ринок: Щомісячний науково-педагогічний журнал. – № 9 (104) вересень. – 2013. – Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка. – С. 86–90.
- 37.Синкевич Н., Фрайт О. Соціокультурні функції організаторсько-хорової діяльності М. В. Лисенка / Н. Синкевич, О. Фрайт // Музична україністика: сучасний вимір: збірник наукових статей. – Вип. 7: Постать Миколи Лисенка в європейському й національному історико-культурному контексті / [Ред.-упоряд. О. П. Кушнірук]. – К. : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2012.- С. 247 – 255.
- 38.Толошняк Н Культурно-просвітницька та художньо-масова діяльність товариства «Просвіта» Галичини в публіцистичній спадщині Бориса Кудрика / Н. Толошняк // Вісник Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. – Мистецтвознавство. – Вип. 17–18. – Івано-Франківськ, 2009–2010. – С. 233-237.

- 39.Черепанин М. Музична культура Галичини (друга половина XIX – перша половина XX століття): [Монографія] / М. Черепанин. – Київ : Вид-во «Вежа», 1997. – 326 с.
- 40.Черкашина О. Театр опери та балету і державна консерваторія у Вінниці як феномени національної культури першої половини XX ст.: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / О. Черкашина. – Київ, 2012. – 16 с.
- 41.Чернета Т. Бандурне мистецтво Дніпропетровщини: від аматорства до академізму: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 26.00.01 / Т. Чернета. – Київ, 2012. – 16 с.
- 42.Щітова С. Взаємодія гетерогенності та адитивності в регіональній музичній культурі Дніпропетровщини: від витоків до сучасності: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 / С. Щітова. – Одеса, 2006. – 18 с.

Допоміжна:

- 43.Академія музичної еліти України: Історія та сучасність: До 90-річчя Нац. Муз. акад. України ім. П. І. Чайковського / Авт.-упоряд.: А. П. Лащенко та ін. К.: Муз. Україна, 2004. – 560 с.
- 44.Баран О. Культура і побут української сільської інтелігенції Галичини (кінець XIX – 1939 р.): автореферат дис. ...кандидата історичних наук: спец.: 07.00.05 / О. Баран. – Івано-Франківськ, 2007. – 19 с.
- 45.Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики XX століття: навчальний посібник / О. Верещагіна, Л. Холодкова. – Тернопіль : Астон, 2010. – 280 с.
- 46.Волощук Ю. Скрипкова культура Галичини 1848–1939 років: автореферат дис. ...кандидата мистецтвознавства: спец.: 17.00.01 / Ю. Волощук. – Київ, 1999. – 19 с.

- 47.Київ Музичний. Академія наук Української РСР. Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського.-Київ : Наукова думка, 1982.-119 с.
- 48.Кузик В. Комітет пам'яті М. Леонтовича та Музичне товариство ім. М. Леонтовича як феномен культури українського відродження 20-30-х років ХХ ст. / В. Кузик // Наукові записки НМАУ ім. П. Чайковського. – Вип. 27. – К., 2002. – С. 135-142.
- 49.Ляшенко І. Музична Україніка в світлі сучасної культурної політики: аспекти гуманізації та гуманітаризації національної освіти / І. Ляшенко // Українське музикознавство. – К., 1998. – Вип. 28. – С. 3–8.
- 50.Михайличенко О. Музично-естетичне виховання дітей та молоді в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.: автореферат дис. ...доктора педагогічних наук: спец.: 13.00.01 / О. Михайличенко. – Луганськ, 2007. – 41 с.
- 51.Ольховський А. Нарис історії української музики / А. Ольховський.-К. : Муз. Україна, 2003.-512 с.
- 52.Ржевська М. Періодизація музично-культурного процесу ХХ століття як проблема динаміки культури / М. Ржевська // Українське музикознавство: наук.-метод. збірник / Упор. І. А. Котляревського. – Вип. 29. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. – С. 94-102.
- 53.Синкевич Н. Микола Колесса і Союз Українських Професійних Музик / Н. Синкевич // Миколі Колесі – у сторічний ювілей: Матеріали міжвузівської наукової конференції, присвяченої 100-річчю від дня народження видатного українського композитора і диригента М. Колесси. – Дрогобич : Коло, 2003. – 38-41.
- 54.Тронько П. Українське краєзнавство в ХХ столітті / П. Тронько (до 75-річчя Всеукраїнської спілки краєзнавців). – К., 2002. – 85 с.
- 55.Ханик Л. Історія хорового товариства «Боян» / Л. Ханик – Львів, 1999. – 122 с.

- 56.Шевчук О. Музична україніка в контексті вітчизняної культури на межі XIX – XX століть / О. Шевчук // Українське музикознавство: Республіканський міжвідомчий науково-методичний збірник. – К. : Вид-во КДК, 1991. – Вип. 26. – С. 5–18.
- 57.Шульгіна В. Д. Музична україніка: монографія / В. Д. Шульгіна. – К., 2000. – 213 с.
- 58.Юдіна В. Музика в житті Павла Тичини / В. Юдіна. – К. : Музична Україна, 1976. – 87 с.
- 59.Юрош О. Становлення і розвиток музичного виховання в Закарпатті (1919–1939 рр.): автореферат дис. ...кандидата педагогічних наук: спец.: 13.00.01 / О. Юрош. – Тернопіль, 2009. – 22 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- 60.Дикало В. Музичне краєзнавство Рівненщини як навчальний курс: до постановки проблеми [електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...
- 61.Зуляк І. Товариство «Просвіта» у Західній Україні в міжвоєнний період: організаційні засади, господарське становище та культурно-просвітня діяльність [електронний ресурс]. – Режим доступу : www.lib.ua-ru.net/diss/cont/238281.html
- 62.Кавунник О. Етнорегіональні виміри сучасного українського музикознавства [електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...
- 63.Карась Г. Музичне краєзнавство Прикарпаття як спеціальний навчальний курс: до постановки проблеми [електронний ресурс]. – Режим доступу : journals.pu.if.ua/index.php/kk/article/download/910/954
- 64.Кияновська Л. Микола Колесса: композитор, диригент, педагог, діяч національної культури [електронний ресурс]. – Режим доступу : www.npu.edu.ua!/e-ook/book/html/D/im_kiov_kolessa_tom1/Elektronpidr.pdf

- 65.Прокопенко Л. Роль Катеринославської гімназії у духовно-культурному житті Наддніпрянської України в першій половині XIX століття [електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...
- 66.Римар Р. Хорове мистецтво Хмельниччини в контексті історичного процесу (друга половини XIX – початок XXI ст.) [електронний ресурс]. – Режим доступу : referatu.net.ua/referats/7569/177297
- 67.Ферендович М. Українські співочі товариства Львова та їх керівники (1900-1939) [електронний ресурс]. – Режим доступу : www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...
- 68.Ян І. Розвиток музичної культури на Слобожанщині останньої третини XIX-початкуXX ст. [електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...